

W dniu 28 stycznia 1948 stawit
 się na wezwanie Okręgowej Komisji
 Badania Zbrodni Niemieckich w War-
 szawie przy dr. Szubasewski Cyryl,
 kam. przy ul. 6-go sierpnia 29 nr 6
 katowickiej w Leżcu. Przyjechał
 Leharuk MON przy ul. 6-go sierpnia 31
 i stawił w obecności referenta Okrę-
 gowej Komisji Badania Zbrodni Nie-
 mieckich w Warszawie Andrzeja
 Janowskiego, następujące relacje:

Około 12-~~X~~ sierpnia 1944 r. - razem
 po ewakuacji szpitala Janka Bożego na
 teren starego miasta - przedtem
 z domu przy ul. Zulfawskiej nr 1, gdzie
 nastąpiło moje powstanie - do szpitala
 powstańczego przy ul. Długiej nr 7.
 Przebywałem tam nwm. do 25 sierp-
 nia 1944 r., pracując tam jako lekarz.
 Szefem szpitalnictwa na Starym Mie-
 cie był dr. Taruawski, ps. "Tarto".
 Na ul. Długiej 7 panie tam następi-
 jęcy: dr. Stroiński (adresu obo-
 weggo nie znam), dr. Kołosa (adre-
 su nie znam), dr. Falowski - ktoś

ny spowodują z sobą, że szpitala Jana
 Boiego personel sanitarny - m. in. sio-
 stry (siostry), kobieta - lekarz, któ-
 re; narwiszka nie znam, wiem że
 pracuje obecnie w szpitalu Dr. Jerus,
 dr Zawadzki - psycholog, dr "Roman",
 dochodzą do szpitala przy ul. Dę-
 gie; 7 do ^{Jan} Kochała (pracuje ob. w Mi-
 nisterstwie Zdrowia), do Lypian
 Sadowski (który prawdopodobnie
 pracował wtedy w szpitalu sanit.
 a obecnie zdaje się, że jest leka-
 rem religijnym w Lichosielu),
 oraz do Apfelbaum - Kowalski
 (^{niski} skrypty, z orlim nosem, siwawy)
 którego widywałem stale w sz-
 warystwie pewnej pani. Co się
 z nim stało, nie wiem.

W bardzo grubym przybliżeniu było
 w tym szpitalu w dniu upadku
 starego miasta około 200 ramy.
 W okresie kiedy pracowałem na Dę-
 gie; 7 byłem w szpitalu "Pod Kopy-
 me, Łalanie" przy Podwale 25,
 gdzie mogło być około 100 ram.
 mych. Z punktem tym był stale
 związany pewien lekarz, którego
 narwiszka nie znam.
 Po przeciwnej stronie ul. Podwale
 były rozparowane kilka

punktów sanitarnych dla brzoj waz. 67
nych w matylu ilosciach - m. in. wy-
kalili w domu "Grasny Zabedzi" przy
ul. Podwale 46, gdzie mogto byc ok.
30-40 waznych lezko. Z punktow
tych na state nie byl swieczany re-
den leharz.

Wiem tez o szpitalach, wy puzelkach
sanitarnych na ul. Dlugiej, po stro-
wej nieparzystej, ale nie bedac tam
nie moge podac ani obrady le-
karskiej ani ilosci waznych, oraz
o punkcie sanitarnym przy ul. Ki-
liskiego, o ktorym szeregolow tez
nie moge podac.

Slyszalem tez o wielokrotnym p-cie
sanitarnym wzgl. szpitalu w do-
mni zabladow na Spiera przy ul.
Hipoteznej. Szeregolow nie znam.

Niejakiej na Sydrzei przed upad-
kiem powstania na Slawyni niekie
prezydentem do szpitala w kosciel-
sw. Jacha przy ul. Freta 10.

~~Pora mnie pracowat w samym kos-
cielce. W samym koscielce mogto
byc okolo polwie; 100 waznych.
Pracowalem to tu wazem z bra-
tem - farmaceute, i paroma obo-
banii z personelem pomocniczego~~

którego warunków nie znam. Skier.
kier. bombardowania Moskwy i pro-
by jego nawalenia, zostali ranni
na jamie 3 dni przed nocnym siep-
nia przesiedleniu do kilku powie-
cei na Moskwie, m. in. do dzi-
giego korytara, gdzie już przed-
tem był szpital, kierowany
przez dr. Szumigaję. Pora do
Szumigaję była ^{ta} kobieta - lekarz,
kolejną dr. Szumigaję ze szpi-
tala Jana Bożego, pewien lekarz,
którego warunków nie znam, ja-
kieś metody lekarz i jeszcze jeden
lekarz, który zajmował się głow.
nie rannymi w kapitularzu.
Z personeli ~~leczarskiej~~ powie-
skiego po warunki nie mogę
nikogo wymienić, przypominam
sobie tylko pewne dyplomowa-
ne pielęgniarki, jakoby córki
lekarza, która bliżej znał dr. Szu-
migaję. Przypuszczam, że cały
szpital obejmował ponad 200 wa-
rzyk.

W dniu 1 września 1944 r. prze-
szedłem warem z do Szumigaję,
który był kontynuowany, do

szpitala przy ul. Długiej 7. Otrzyma-
 łem jeszcze tego samego dnia wro-
 cił do szpitala przy ul. Freka 10,
 ja natomiast w szpitalu przy ul.
 Długiej 7.

Narajutk, tj. dnia 2 września 1944 r.
 szpital przy ul. Długiej 7 został
 wreszcie całkowicie zajęty przez
 oddziały niemieckie. Po mini-
 ewacji pozostał 44- uciekający.
 Niemcy nakazali zbierać rezerwy spi-
 tala, nie dokonując ^{wtedy} żadnych gwał-
 tów czy innych - obdarając nas na-
 leżającymi epitetami w rodzaju
 "bandyci" itd, powiem wreszcie
 (całkiem dyrygowani wtedy, brwi-
 ły 44- owiec, wargi nie zainwa-
 rytem), aby personel szpitalny
 zgromadził się na podwórku
 szpitala. Zdobytym wtedy wyjściem
 przez ścianę i zainwarytem, jak
 Niemcy podpalali dom, po domu
~~zgrupowały~~ stronę ul. Długiej z mi-
 ędzy płomieni, idąc od strony ul.
 Freka. Zgrupowaniu na podwórku
 byli liczący przez 44- uciekający, ja roz-
 tatem kopie, zrywano nam o-
 paski czerwonego koryta. W pew-
 nym ~~co~~ momencie do naszej gr-

- 5 -

py raveli dotocrai lre; vauu i ci, to
 ktory chcieli ra talich ichodric.
 Przed poludniem, tyh ktory tie w tym
 momencie znajdowali na dzie-
 drinici szpitala, a wiec perouet
 sauit. i pewne ilosci vauuyh, woi-
 nie 15-20 osob, popedrono pod
 eskorta 44. nauow na pl. Zambro-
 wy. Ja niostem drzewoyu, vau-
 ue, w brzech, brat moj - farua-
 ceita prowadzit vauuego w klat-
 ke pierrone. wyprowadrono nas
 wyjsciem od strony ul. Podwale.
 Prostorci, ktore nas prowadrono,
 byla ruzpetnie pusta - ani lud-
 nosci cywilne, ani vauuyh ~~na~~
 Z imuyh szpitali nie wiadriatem.
 Po dojsci na pl. Zambrowy - ra-
 trzymat nas tylko var pod ro-
 dre jakii 44-owice, ktory pwy-
 puzeralnie byl przeciwny ewaku-
 acji a sadroc po jego postaci byl
 zwolennikiem zlikwidowania nas.
~~Dostalism~~ poselstwu jednak dalej.
 Na pl. Zambrowym uciat niepie
 pewien postoj. w czasie postoji
 rotniese w niudivach niem.
 nowiecy po rozysku osobo-
 wali nas ~~do~~ pod saubke.

noszenia z regałów i impu-
noszności. Niemcy przyglądali się
temu bez żadnej reakcji.

Poprowadzono nas dalej ul. Masien-
skład, potem ul. Bednarska, dost-
liśmy na kwat. Przedmieście, gdzie
zakonymano nas na wyrost skweru
w pobliżu hotele Kameliton.

Jeden z eskortujących 44- urodz.
saharań mi oddał w ręce drzew-
cynie, która niestety do szpitala
mieszkańcego się przy hotele Kam-
eliton. Wykorzystatem ten mo-
ment i warem * z boatem iłoy.
Tem się w tym szpitalu. Był to
szpital polonicki, ewakuowany
z ul. Karowej.

Zmuszony byłem do ukrywania się,
więc nie watem możliwości konier-
towania się w warunkach pra-
cujących tam lekarzy czy personeli
pomocniczego, ani w tym, co się
tam działo.

Po kilku dniach, warem z szpi-
talem udało mi się dostać do
Milanówka.

O losach późniejszych szpitala przy
ul. Długiej 7 nie konwertnego po-
daj nie mogę.

Co się tyony szpitala przy ul. Freta 10,
 do z powodu re wspaniałego wy-
 sie; dyplomowane, pielęgniarskie,
 dowiedziatem się, że miał tam
 miejsce przeseg gwałtów i że by-
~~ły wypadki z~~ Katrolili Niemcy
 metodę lekarza, pracującego
 w tym szpitalu.

Spółny
 W. S.

Kulny Janowski
 Referent OKBZ
 w Warszawie.